

Мовна політика:

анотований бібліографічний список

2021. – Вип. 1. – 20 с.

<http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>

1. Бесперстова О. Кабмин должен отменить запрет для бюджетников и военных на подписку украинских СМИ, — Сергей Томиленко [Электронный ресурс] / Ольга Бесперстова // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 15 дек. – Электрон. данные. *Йдеться про те, що Постанова Кабінету Міністрів України (КМ України) про заборону на період дії карантину попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти (крім тих, що необхідні для боротьби з коронавірусом), ухвалена 2 грудня, викликала жорстку реакцію журналістської спільноти. Адже обмеження призвели до того, що органи Державного казначейства відмовилися оплачувати рахунки на передплату періодики на 2021 рік для комунальних установ і університетів, органів Міністерства внутрішніх справ та прокуратури, Збройних сил України (ЗСУ) і бібліотек. Так, голова Національної спілки журналістів України (НСЖУ) Сергій Томиленко на своїй сторінці у Facebook пояснив, що створено кричущу безпрецедентну ситуацію: «Фактично українські бібліотеки, університети та військові частини відрізаються від українських газет. ... Проблема ... має статус "гарячої». Зазначено, що парадокс урядового рішення ще й у тому, що в структурі замовлень, які фінансуються з бюджету, переважають офіційні державні ЗМІ - «Голос України» і «Урядовий кур'єр», газети і журнали міністерств і відомств. У НСЖУ називають ситуацію «сюрреалізмом» і зауважують: «В період гібридної інформаційної війни, що триває, коли*

безліч телеканалів ретранслює пропагандистські установки кремлівських кураторів, українська влада забороняє українським військовослужбовцям отримувати об'єктивну інформацію з українських же друкованих ЗМІ?!».

Текст: <https://ukraine.fakty.ua/363380-kabmin-dolzhen-otmenit-zapret-dlya-byudzhetnikov-i-voennyh-na-podpisku-ukrainskih-smi---sergej-tomilenko>

2. Вальчук Н. "Президент уникав різких заяв у бік агресора. Заховався за дітьми" / Назар Вальчук // Газета по-українськи. – 2021. – 6 січ. (№ 1). — С. 4. *Наведено фрагмент новорічної промови Президента України Володимира Зеленського. За словами авторки проєкту "Рагу. лі" Тетяни Микитенко, якщо Президент у новорічну ніч переходить на російську, значить це така політика, спілкування з окупованими територіями російською – програшна позиція і зрада наших громадян, які чекають на повернення української влади. Вона зазначила, що до всіх людей, які там живуть, В. Зеленський звертається так, ніби вони колаборанти, усі зросійщилися. І це все Президент України робить в емоційний вечір, коли мало хто мислить раціонально.* Текст: https://gazeta.ua/articles/politics-newspaper/_prezident-unikav-rizkih-zayav-u-bik-agresora-zahovavsya-zaditmi/1006731

3. Грицак Я. Історик Ярослав Грицак: «2020-й увійде в нашу історію як ще один втрачений рік» [Електронний ресурс] / Ярослав Грицак ; беседу вела Ольга Бесперстова // Fakty. ua : [веб-сайт]. – 2021. – 6 янв. — Електрон. даные. *Про те, чому наш світ вже ніколи не буде колишнім, яким увійде 2020 рік в історію України, розповів в інтерв'ю «Фактам» український науковець, історик і публіцист, доктор історичних наук, почесний професор національного університету «Києво-Могилянська академія», професор Українського католицького університету, головний редактор низки видань Ярослав Грицак - один із небагатьох, хто дійсно є моральним авторитетом нації. Він, зокрема, пояснив, чому «2020-й увійде у нашу історію як ще один втрачений рік. Кількість проблем, які стоять*

перед Україною, наростає, зростає також їхня складність. Вчений наголосив: «Ми будемо ще довго різнитися між собою у питаннях мови та історичної пам'яті, дистанції від Росії і російської культури, але за 30 років ми дійшли консенсусу, що: ...в Україні має бути одна державна мова, і ця мова українська; ...голод в Україні був геноцидом, і Сталін був злочинцем; ...наше майбутнє з Європою або навіть у Європі. Я. Грицак також висловив думки про те, що держава, як вважає багато українців, поступово дрейфує у бік Кремля, про те, чому може навчити нас досвід, отриманий за минулий рік та чи здатні ми подолати всі виклики. Текст: <https://ukraine.fakty.ua/365082-istorik-yaroslav-gricak-2020-j-uvijde-v-nashu-istoriyu-yak-cshe-odin-vtrachenij-rik>

4. Друзенко Г. Українська мова має стати мовою успіху / Геннадій Друзенко // Газета по-українськи. – 2021. – 6 січ. (№ 1). — С. 15. *Йдеться про те, що у 1990 – 2000-их українська культура не стала символізувати ані осучаснення, ані успіх. Олігархи та більшість бізнесу в Україні говорили російською. Найпросунутіші вчили англійську. Вона стала мовою успіху, доступу до світових знань, кар'єрного зростання і дистанціювання від «совка». Тому для тих, хто всмоктав російську з молоком матері, був сенс перескакувати з російської на англійську, минаючи українську. Навіть російська агресія не змінила ситуацію докорінно. Зауважено, що українізація 1920-их була успішною, українська культура тоді відкривала двері у майбутнє. Пафос його побудови єднає твори Плужника, Підмогильного, Хвильового, вистави Курбаса, живопис Бойчука, скульптури Архипенка, декорації Екстер і фільми Довженка.* Текст: https://gazeta.ua/articles/comments-newspaper/_ukrayinska-maye-stati-movoyu-uspihu/1006736

5. Ілларіонов А. Путін розпочав війну проти України з мовної агресії / Андрій Ілларіонов // Універсум. — 2020. — № 3/6. — С. 55-58. *Розглянуто питання щодо визначення громадянами України свого сьогодення*

і майбутнього, зовнішньополітичної і зовнішньоекономічної орієнтації своєї держави. Підтвердженням таких намірів має стати припинення будь-яких агресивних дій проти України, включаючи і припинення лінгвістичної антиукраїнської агресії.

6. Каспрук В. Українська мова має бути повернена в сучасність / Віктор Каспрук // Універсум. — 2020. — № 7/8. — С. 29. *Розглянуто питання функціонування української мови як найголовнішого чинника збереження національної ідентичності. Оскільки з втратою народом мови, він не тільки втрачає свою національну і культурну індивідуальність, а й починає дрейфувати до чужинського берега.*

Коляденко О. В. «Словарь української мови» Бориса Грінченка і його значення в культурно-просвітному розвитку української нації (початок XX ст.) / О. В. Коляденко // Інновац. педагогіка. — 2020. — № 28. — С. 37-43. *Репрезентовано внесок українського просвітника Бориса Грінченка (1863 – 1911) у розвиток і легітимацію української мови та української ідеї на початку XX ст. за умов підросійського існування українців. Розкрито значення національно орієнтованої діяльності Б. Грінченка як одного з найактивніших українських громадських діячів кінця XIX – початку XX ст., охарактеризовано його діяльність з організації видання «Словаря української мови» (1902 – 1907) і як надзвичайно вагомого чинника українського духовного ренесансу, і як універсального інформаційного джерела розвитку національної мови й культури.*

7. Краснящих А. Політолог Арве Хансен: Українсько-російська війна пісень — це війна між гумором і цинізмом [Електронний ресурс] / А. Краснящих // Укр. правда. — 2020. — 21 груд. — Електрон. дані. *Йдеться про норвезького вченого Арве Хансена. Зазначено, що під час українського періоду свого життя А. Хансен вів популярний відеоблог, де навчав всіх бажаючих норвезької мови. "Якби я навчав норвежців українській мові, я б запропонував спочатку вивчити базові слова, такі як "дякую", "вибачте" і*

"вітаю", — говорить А. Арве. — "Майдан", "гідність", "свобода" — ці слова потрібно знати, щоб зрозуміти національний характер українців. "Пристрасть", "кохання" і "одруження" — тому що ці слова звучать дуже по-українськи і часто йдуть одне за одним (Хансен одружений з україною). І останнє слово: "різноманіття" — тому що це єдине слово, яке, на мою думку, найбільш точно характеризує Україну". У 2019 році Арве став співавтором книги "Війна пісень: популярна музика і новітні російсько-українські відносини". В 2021 році вийде з друку його книга "Міські протести: теоретичний підхід до просторів невдоволення". Зараз він з колегами готує новий проєкт — про "війну пісень" в Білорусі. В інтерв'ю "Українській правді" Арве Хансен згадав, як з кількох електронних листів з темою "WoS" почалася книга-дослідження "A War of Songs"; розповів, як український гумор в піснях став зброєю у війні з російським пафосом, пояснив, як сам простір Майдану Незалежності допомагає протестувальникам, і порівняв українські і білоруські протести. Текст: <https://www.pravda.com.ua/articles/2020/12/21/7277633/>

8. Мовний закон : «Слуги народу» отримали рекомендації як його коментувати [Електронний ресурс] // Україна молода. — 2020. — 26 груд. — Електрон. дані. Йдеться про те, що аналітичний та інформаційний відділи фракції партії «Слуга народу» підготували ефірні тези для депутатів, як саме вони мають коментувати журналістам норми Закону про державну мову, згідно з якими сфера обслуговування має перейти на українську мову після 16 січня 2021 року. Відтак депутати від фракції «Слуга народу» мають казати журналістам, що ухвалення мовного Закону у 2019 році «фактично було частиною агітації Петра Порошенка» на президентських виборах, проте було би коректно, якби Закон розглянув Конституційний Суд, визначивши, чи відповідають його норми Конституції. У партії радять наголошувати, що для «слуг» немає сумніву в тому, що державною мовою в Україні має бути винятково українська мова, але

потрібно встановити межі державного регулювання. Зокрема, депутатам нагадали, що з 16 січня 2021 року мовою обслуговування споживачів у сфері послуг буде українська мова, а за порушення норм мовного Закону штрафуватимуть — від 5 100 до 6 800 гривень. Лише на прохання клієнта його можна обслуговувати іншими мовами. Зауважено, що тези для «слуг» оприлюднило видання «Бабель», у розпорядженні якого опинився документ. Текст : <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/2006/153135/>

9. Мовний закон: чиновники складатимуть іспит з української мови [Електронний ресурс] // Україна молода. – 2021. – 3 січ. – Електрон. дані. Наведено інформацію про те, що державні службовці та особи, які набувають громадянство України, будуть зобов'язані складати іспит з української мови відповідно до Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Верховна Рада України (ВР України) ухвалила Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної» 25 квітня 2019 року. Його статті впроваджуються в дію поетапно. Переважна більшість норм Закону набула чинності з 16 липня 2019 року. Йдеться, у першу чергу, про міністрів, керівників обласних і районних державних адміністрацій, державних підприємств і прокурорів. Про це розповів Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень в ефірі каналу "Україна 24". Він нагадав представникам бізнесу, що сфера обслуговування має перейти на українську мову після 16 січня 2021 року, як це передбачено статтею 30 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». У фракції «Слуга народу» підготували ефірні тези для депутатів, як саме вони мають коментувати журналістам цю норму Закону про державну мову. Окремо у тезах зазначено, що 21 грудня 28 депутатів від фракції «Слуга народу» на чолі з Максимом Бужанським зареєстрували законопроект, який має скасувати штрафи за мову, проте його ще не розглядали комітети. У зв'язку з цим депутатам радять уникати коментарів щодо нього і щодо

того, чи готова фракція його підтримувати. Текст : <https://www.umoloda.kiev.ua/number/0/180/153321/>

10. Мовний омбудсмен каже, що на курси грошей немає, але на ремонт є [Електронний ресурс] // Укр. правда. – 2020. – 30 груд. – Електрон. дані. Зазначено, що мережа безкоштовних курсів із вивчення української мови не зможе запрацювати наступного року, бо в бюджеті на 2021 рік на це немає коштів. Про це розповів Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень в інтерв'ю агентству "Інтерфакс-Україна". На запитання, чи достатньо 20,4 млн грн, закладених на наступний рік у держбюджеті на фінансування Секретаріату мовного омбудсмена, Тарас Кремень відповів: "Нам цього достатньо". За його словами, ці кошти передусім потрібні "на оплату праці співробітників, на комунальні послуги, постійні відрядження". Крім того, "з появою свого приміщення по вул. Хрещатик, 34, наступного, 2021 року, нам доведеться його обживати, тому ремонт, закупівля оргтехніки, матеріалів, меблів важливо не менше", бо робочі місця співробітників, умови праці, безпека їхньої діяльності "повинні відповідати сучасним вимогам". Також Т. Кремень розповів, що штат Секретаріату разом із Уповноваженим складає 50 осіб, восени він був сформований на дві третини. Уже є три представники Уповноваженого на рівні регіонів. За словами Т. Кременя, планується, що до кінця року їх буде значно більше. Він сподівається, що кількість штатних одиниць буде не менше 75 співробітників, бо важливо мати представників Уповноваженого в кожній області України. Текст: <https://www.pravda.com.ua/news/2020/12/30/7278635/>

11. Молдова визнала російську "мовою міжнаціонального спілкування" [Електронний ресурс] // Укр. правда. – 2020. – 17 груд. – Електрон. дані. Подано інформацію, що парламент Молдови ухвалив Закон про функціонування мов на території республіки, що визнає російську мову як мову міжнаціонального спілкування. Вказано, що Закон одноголосно підтримала парламентська більшість, зокрема партія соціалістів та

партія "Шор". Водночас опозиція виступила проти такого "токсичного" порядку денного та почала блокувати засідання парламенту. Закон визначає, що відтепер мовою письмового та усного спілкування з органами державної влади, підприємствами та організація, є державна мова та/або російська як мова міжнаціонального спілкування. Яку мову використовувати, обирає громадянин. Водночас держслужбовці все ж таки зобов'язані володіти державною мовою республіки. Текст:

<https://www.pravda.com.ua/news/2020/12/17/7277233/>

12. На сайті президента Молдови розділ "молдовською" замінили на "румунською" [Електронний ресурс] // Європ. правда. – 2020. – 24 груд. – Електрон. дані. Вказано, що на офіційному сайті Президента Молдови за кілька годин після інавгурації Маї Санду позначку розділу "молдовською мовою" змінили на "румунською". Така зміна відображає принципово іншу позицію Маї Санду, порівняно з Ігорем Додоном, який наполягав, що молдовська мова є окремою від румунської. Фактично йдеться про одну мову, адже навіть предмет, який викладають у школах у Молдові, має назву "румунська мова". Втім, питання назви мови є предметом суперечок у суспільстві. Так, Конституція Молдови (ухвалена 1994 року) називає державною мовою країни "молдовську". Однак у декларації про незалежність Молдови, державною мовою названа румунська. У 2017 році Конституційний суд Молдови позитивно оцінив ініціативу депутатів замінити назву державної мови у Конституції з молдовської на румунську. Зазначено, що експрезидент Молдови Ігор Додон заявляв, що вважає незаконними спроби легалізувати статус румунської мови, і пропонував провести референдум щодо цього питання. Текст:

<https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/12/24/7117998/>

13. Низка "слуг" на чолі з Бужанським хочуть скасувати штрафи за відмову обслуговувати українською [Електронний ресурс] // Укр. правда. – 2020. – 21 груд. – Електрон. дані. Подано інформацію, що

народний депутат "Слуги народу" Максим Бужанський та майже 30 його однопартійців внесли до Верховної Ради України (ВР України) законопроект, в якому пропонують скасувати штрафи за відмову обслуговувати державною мовою, що передбачене статтею 30 Закону "Про забезпечення функціонування української мови як державної". Серед підписантів – Олександр Дубінський, Данило Гетманцев, Євгеній Брагар, Олександр Качура та інші. Наразі законопроект передали на розгляд керівництву (у ньому немає тексту й пояснювальної записки). Текст:

<https://www.pravda.com.ua/news/2020/12/21/7277732/>

14. Омбудсмен дорікнув "слугам" в атаці на мовний закон // Вечірня Полтава. – 2020. – 30 груд. (№ 53). — С. 4. *Йдеться про заяву Уповноваженого із захисту державної мови Тараса Кременя, що законопроект "слуг народу" (№ 4528) щодо скасування штрафів за відмову надавати інформацію та послуги державною мовою, який зареєстрували у Верховній Раді України (ВР України) 21 грудня 2020 року, – це чергова атака на мовний закон. За словами Уповноваженого, ці дії не мають нічого спільного із розвитком, підвищенням статусу і ролі української мови в суспільстві. На його думку, парламент мав би займатися боротьбою з пандемією, економічними питаннями, безпековою сферою, а не вкотре піднімати питання, які розколюють суспільство.*

15. Орел А. Першокласників учили співати російською / Анна Орел // Газета по-українськи. – 2020. – 30 груд. (№ 53). — С. 2. *Йдеться про те, що Аліса Ковальова із Глухова на Сумщині написала скаргу Уповноваженому із захисту української мови Тарасові Кременю з проханням відреагувати на ситуацію, що склалася в міській школі № 3. Зазначено, що близько двох тижнів тому там скасували свято до Дня Миколая, бо родина Ковальових вимагала прибрати російськомовну пісню зі сценарію заходу. Її мали співати діти. Жінку видалили з батьківського чату у вайбері. Зауважено, що в школі звинувачення жінки заперечують.* Текст:

16. Селігей П. О. Нездійснені мовні прогнози: уроки дає історія / П. О. Селігей // Мовознавство. — 2020. — № 4. — С. 3-23. *Проаналізовано на матеріалі різних мов, що саме пророкували їм у минулому та майбутньому, й що ставалося з ними потім. Передбаченнями про неминучий занепад рясніє історія української мови. Відповідні прогнози давали не лише асимілятори, а й самі українці. У мовознавстві досі не розроблено надійних методів прогнозування. Це істотна прогалина, адже, крім пізнавальної, наука повинна виконувати ще й прогностичну функцію.*

17. Скопненко О. І. Український правопис: традиції і сучасність (малі штрихи до великої історії) / О. І. Скопненко // Вісн. НАН України. — 2020. — № 3. — С. 78-87. *Розглянуто питання вноормування та кодифікації нової української літературної мови, становлення орфографічної системи української мови у ХХ – на початку ХХІ ст., стисло окреслено правописні реформи української мови. Констатовано, що мовні реформи змінюють поведінку колективу в тих галузях, які найбільше репрезентують символічну функцію мови – її здатність бути головним виразником цивілізаційної унікальності народу за умов культурних та економічно-політичних викликів на різних етапах розвитку.*

18. Стандартизація юридичної термінології [Електронний ресурс] // Голос України. – 2021. – 5 січ. (№ 1). – Електрон. дані. *Йдеться про експертні слухання "Європейська практика стандартизації юридичної термінології та її застосування в Україні", проведені у дистанційному форматі Інститутом законодавства Верховної Ради України (ВР України) спільно з Національною комісією зі стандартів державної мови. У своєму виступі народний депутат України, академік Національної академії наук України (НАН України) Олександр Копиленко вказав на важливість досягнення оптимальної впорядкованості юридичної термінології на*

національному та міжнародному рівнях, а виконувач обов'язків директора Інституту законодавства, член-кореспондент НАН України Євген Бершеда наголосив, що європейський досвід уніфікації термінологічних одиниць може бути застосований у практиці українського законотворення, юридичного перекладу міжнародних нормативно-правових актів та кодифікації термінології у нормативно-правових та лексикографічних джерелах. Заступник голови Національної комісії зі стандартів державної мови Володимир Мозгунов зауважив, що сам факт створення Національної комісії зі стандартів державної мови як нового центрального органа виконавчої влади є свідченням того, що держава усвідомлює значення опрацювання і впровадження мовних стандартів у професійній сфері спілкування та у творенні нормативно-правових документів. Учасники слухань обговорили питання використання європейського досвіду уніфікації юридичної термінології, осучаснення юридичної термінології в умовах трансформації національної правової системи, застосування фемінітивних форм. Акцентовано увагу, що головним орієнтиром і кінцевою метою стандартизації має бути створення досконалої, несуперечливої, зрозумілої правової комунікації системи юридичних термінів, застосування якої сприятиме підвищенню рівня якості українського законодавства. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/340364>

19. Стенько О. Суд скасував статус російської мови / Ольга Стенько // Газета по-українськи. – 2020. – 17 груд. (№ 51). – С. 2. Йдеться про те, що Одеський окружний адміністративний суд позбавив російську мову статусу регіональної на Одещині, скасувавши рішення обласної ради від 15 серпня 2012 року. Суд задовольнив позов прокуратури Одещини, який підтримали проукраїнські активісти. Текст: <https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/sud-skasuvav-status-rosijskoyi-movi/1003314>

20. Стратегія популяризації української мови: Уряд затвердив план першого етапу [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2020. – 17 груд. —

Електрон. дані. Вказано, що 16 грудня 2020 року Кабінет Міністрів України (КМ України) схвалив розроблений Міністерством культури та інформаційної політики проект розпорядження про затвердження плану заходів з реалізації першого етапу (до 2022 року) Стратегії популяризації української мови до 2030 року "Сильна мова – успішна держава". Зазначено, що мета документа – формування комфортного та функціонального україномовного середовища по всій території країни для усього населення, а також підвищення престижу та авторитетності державної мови. "Щоб сформувати комфортну україномовну інформаційно-культурну екосистему, яка буде об'єднувати, та де в інформаційному середовищі домінуватиме українська мова, потрібно системно підвищувати вимоги до якості, кількості і доступності продукції державної мови. Тільки так можливо створювати якісний, сучасний і конкурентний продукт та підняти питання авторитету й визнання державної мови", – прокоментував Олександр Ткаченко, міністр культури та інформаційної політики. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/strategiya-populyarizaciyi-ukrayinskoyi-movi-uryad-zatverdiv-plan-pershogo-etapu.html>

21. Стратулат Н. В. Правописні зміни в новому українському правописі: особливості їх реалізації у фаховому мовленні / Н. В. Стратулат, Г. П. Проценко // Вчені зап. Тавр. нац. ун-ту ім. В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Соц. комунікації. — 2020. — Т. 31 (70), № 1, ч. 1. — С. 124-128. *Висвітлено основні зміни, які відображені в Українському правописі, що набув чинності в 2019 році, як результат розвитку мовної системи сучасної української мови. Акцентовано увагу на основних групах орфографічних інновацій (власне зміни в написанні слів, тобто без варіантів, та варіантні – доповнення до чинної норми). Показано в межах цих груп відповідні правила із роз'ясненнями, а також наведено приклади згідно з кожною орфограмою.*

22. Танасійчук М. У магазинах, аптеках, банках повинні говорити українською / Михайло Танасійчук, Анна Орел // Газета по-українськи. – 2020. – 30 груд. (№ 53). — С. 1, 3. *Йдеться про те, що із 16 січня 2021 року українська мова стане обов'язковою у сфері послуг. Нею з клієнтами мають говорити працівники магазинів, кав'ярень, кафе і ресторанів, банків, заправок, спортзалів, аптек, бібліотек тощо. Українською мають бути меню, ціnnики, маркування, квитки, технічні характеристики товарів. Допускається дублювання цієї інформації іншими мовами. За порушення норм штрафуватимуть – від 5 тис. до 7 тис. грн. Уповноважений із захисту української Тарас Кремінь зазначає, що обслуговувати іншими мовами можна на прохання споживача, Секретаріат перевірятиме заклади й робитиме попередження, проте якщо протягом року порушення повторюватимуться, стягуватимемо штраф. Хоч, за його словами, сума невелика, але битиме по репутації. Співкоординатор громадської організації "Простір свободи" Тарас Шамайда зауважує, що до штрафів справа доходить рідко, бо перейти на українську сфері послуг не проблемно. Більшість її знають, а Офіс Уповноваженого із захисту мови працює активно. Зібралася команда, яка відстежує ситуацію, підтримує зв'язок із громадськістю, медіа та бізнесом. Наголошено, що слабо працює Міністерство культури й інформаційної політики. Не розробило програм популяризації мови, не відкрило безкоштовних курсів.* Текст: https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/_u-magazinah-aptekah-bankah-povinni-govoriti-ukrayinskoyu/1005736

23. Тарас Кремінь озвучив, які штрафи чекають на порушників мовного закону з 16 січня [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2020. – 16 груд. — Електрон. дані. Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремінь обговорив з представниками Європейської Бізнес Асоціації (ЄБА) питання імплементації статті 30 Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної", відповідно до якої з 16 січня

2021 року сфера обслуговування має перейти на українську. Тарас Кремінь наголосив, що величезна кількість установ і закладів, які надають послуги, вже давно перейшли на обслуговування державною мовою. "І за це я хотів би окремо висловити подяку тим компаніям, соціально відповідальному бізнесу, який не тільки підтримує чинне законодавство України, але і створює всі необхідні умови для популяризації української мови, підвищення рівня володіння нею своїми працівниками", – зазначив він. Уповноважений зауважив, що за порушення суб'єктами господарювання відповідних норм Законом передбачені штрафні санкції. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/taras-kremin-ozvuchiv-yaki-shtrafi-chekayut-na-porushnikiv-movnogo-zakonu-z-16-sichnya.html>

24. Тарас Кремінь попередив бізнес про штрафи за порушення закону про мову після 16 січня [Електронний ресурс] // Україна молода. – 2020. – 17 груд. – Електрон. дані. Йдеться про те, що Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремінь нагадав представникам бізнесу, що сфера обслуговування має перейти на українську мову після 16 січня 2021 року, як це передбачено статтею 30 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Мовний омбудсмен вважає, що штрафи за порушення мовного законодавства не стільки завдаватимуть матеріальних збитків бізнесу, скільки впливатимуть на його репутацію. Про це Кремінь сказав під час зустрічі із представниками Європейської Бізнес Асоціації. У свою чергу, представники Європейської Бізнес Асоціації висловили свою підтримку мовному законодавству України та заявили про готовність до тісної взаємодії в межах імплементації статті 30 щодо переходу сфери обслуговування на українську. Текст : <https://www.umoloda.kiev.ua/number/0/159/152861/>

25. Тарас Кремінь пояснив яких сфер стосується перехід на українську з 16 січня 2021 року [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2020. – 15 груд. — Електрон. дані. Вказано, що 16 січня 2021 року набуває

чинності стаття 30 Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної" – відбудеться остаточний перехід сфери обслуговування на державну мову. Відтак, відповідно до Закону, всі надавачі послуг, незалежно від форми власності, зобов'язані обслуговувати споживачів і надавати інформацію про товари і послуги українською мовою. Про це повідомив Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень. "На практиці це означає, що український споживач нарешті отримає право на обслуговування державною мовою за замовчуванням – у супермаркеті чи в інтернет-магазині, у кав'ярні чи ресторані, в банку чи в аптеці, на АЗС чи на вокзалі, в спортзалі чи бібліотеці тощо. Винятків небагато: лише на прохання клієнта його персональне обслуговування може здійснюватися іншою мовою, прийнятною для обох сторін", – зазначив Т. Кремень. Зокрема, вимога щодо обслуговування державною мовою стосується не лише сфери торгівлі. Йдеться також про освітні послуги (у т. ч. гуртки і секції), медичне обслуговування, надання соціальних послуг тощо. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/taras-kremin-poyasniv-yakih-sfer-stosuetsya-perehid-na-ukrayinsku-z-16-sichnya-2021-roku.html>

26. У Бразилії жителів країни привітали з Новим роком українською мовою [Електронний ресурс] // Час дій: [інформ. онлайн-вид.]. – 2021. – 2 січ. – Електрон. дані. Подано інформацію, що у Бразилії в місті Сан-Паулу вперше мерія привітала містян з Новим роком українською мовою. Привітання розмістили на електронних годинниках. Зазначено, що така ініціатива стала можливою завдяки консульству України у Сан-Паулу. "Ми надзвичайно щасливі та горді, що відсьогодні, завдяки активній співпраці Консульства із префектурою міста Сан-Паулу, цілодобове новорічне послання мерії на всіх електронних годинниках міста вперше демонструватиметься й українською мовою!", – йдеться в повідомленні консульства. Текст: <https://chasdiy.org/news/u-brazylui-zhyteliv-krainy-pryvitaly-z-novym-rokom-ukrainskoiu-movoiu.html>

27. Уповноважений із захисту української мови розповів, скільки скарг отримав [Електронний ресурс] // Укр. правда. – 2020. – 30 груд. – Електрон. дані. Зазначено, що у 2020 році до Секретаріату Уповноваженого із захисту української мови як державної надійшли сотні скарг. Про це розповів Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремінь в інтерв'ю агентству "Інтерфакс-Україна". "Ми отримали сотні скарг на нашу поштову адресу. Крім того, щодня отримуємо десятки звернень через соціальні мережі. Ми досить активно спілкуємося з громадянами, які надсилають свої звернення нам на офіційну сторінку у Facebook, але завжди просимо, щоб всі вони мали документальне підтвердження факту порушення, щоб на нього було можливо відреагувати. В інших випадках такі звернення вимушені залишати без задоволення. На сьогодні здійснюються заходи державного контролю щодо 21 звернення. Тут мова йде про факти умисних, на думку заявників, порушень мовного законодавства", – зазначив мовний омбудсмен.

Текст:

<https://www.pravda.com.ua/news/2020/12/30/7278590/>

28. Уряд напрацював системний підхід // Уряд. кур'єр. – 2020. – 18 груд. (№ 247). – С. 2. Йдеться про стратегію популяризації української мови "Сильна мова — успішна держава", проект першого етапу якої (до 2022 року) ухвалив Кабінет Міністрів України (КМ України) на черговому засіданні. Мета документа — формування комфортного і функціонального українськомовного середовища на всій території країни для всього населення, підвищення престижу й авторитетності державної мови. Наведено коментар міністра культури та інформаційної політики Олександра Ткаченка, який наголосив, що для того, щоб "створювати якісний, сучасний конкурентний продукт і порушити питання авторитету й визнання державної мови", необхідно "системно підвищувати вимоги до якості, кількості й доступності продукції державної мови". Затверджений урядом план заходів передбачає: забезпечення неухильного дотримання закладами освіти законодавства щодо провадження освітнього процесу

державною мовою; підвищення рівня володіння українською мовою педагогічних і науково-педагогічних працівників; забезпечення освітніх закладів українськомовною літературою; проведення курсів з вивчення державної мови за допомогою онлайн-платформ, мобільних додатків, інших дистанційних форм; забезпечення доступу до електронних підручників та іншої літератури українською мовою, матеріалів про культурну спадщину народу й становлення держави; запровадження іспиту з української мови для осіб, які подають клопотання про набуття громадянства України (із квітня 2021 року); внесення змін до законодавства для посилення інтеграційних процесів національних меншин в українське суспільство, зокрема забезпечення належних умов для вивчення мови й рівних можливостей для всіх громадян; забезпечення вивчення української мови українцями, які живуть за кордоном, захист мовних прав людей, що мають українське етнічне походження, у країнах, в яких вони живуть нині, й підтримка громадських ініціатив, спрямованих на популяризацію мови за кордоном. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/uryad-napracyuvav-sistemnij-pidhid/>

29. Хом'як І. Атрибутивна функція мови / Іван Хом'як // Дивослово. — 2020. — № 9. — С. 41-46. *Порушено проблему державних атрибутів, умотивовано місце мови в означеному перелікові. Проаналізовано атрибутивні функції української мови, роль Закону про мову в утвердженні мовного атрибута, стан упровадження його в життя. З'ясовано причини порушень законодавчих норм, акцентовано на важливості державного статусу української мови у формуванні почуття національної гідності й самоповаги громадян України. Висвітлено обов'язки та права Уповноваженого із захисту мовного атрибута.*

30. Чадюк М. Не лише правопис [Електронний ресурс] / Марія Чадюк // День. — 2020. — 23 груд. (№ 243/244). — Електрон. дані. *Висвітлено нові перспективи української мови в модерній спільноті. Під час проведення дискусії «Мова як фактор безпеки: Як посилити позиції української?», що*

відбулася у межах Дискусійного ПЕН-клубу, розглянуто питання престижності української мови. У ході дискусії голова Національної комісії зі стандартів державної мови професорка Оріся Демська зауважила: «Якщо ми говоримо про модерну державу й розуміємо, що в ній живе багато людей, з різними мовами, то щоби створити інклюзивну історію, ми мусимо мати одну мову, яка залучить усіх до цієї держави. І це вже не про герметичність, не про війну, це про те, щоб вижити, відбутися й досягнути чогось в тому полімовному суспільстві і як громадянин, і як держава». У своєму виступі Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень зазначив, що «треба виходити із формату стратегій» і переходити до того, «що називають практики». Однією з них є курси української мови. З необхідністю створення таких курсів усі погодилися, як і з тим, що вони мають бути доступними для населення. Важливо розуміти, що українська мова — це не тільки правопис, якого потрібно дотримуватися; це те, що присутнє в усіх сферах нашого життя.

Текст:

<https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/ne-lyshe-pravopys>

31. Чиновникам доведеться скласти іспит з української мови, але не всім [Електронний ресурс] // Укр. правда. – 2021. – 3 січ. – Електрон. дані. За словами мовного омбудсмена Тараса Кременя, насамперед іспит на знання державної мови стосуватиметься тих, хто претендує на державну службу. Йдеться про міністрів, керівників обласних державних, районних адміністрацій, очільників держпідприємств тощо. "Тобто ті, хто займатиметься безпосередньо діяльністю, пов'язаною з державною владою. Стосовно іншої категорії — це і ті громадяни, які набувають громадянства. Це громадяни інших країн, які склавши державний іспит, мають право отримати громадянство нашої держави. Звичайно, будуть і ті категорії, які не складатимуть (мовний іспит), принаймні у 2021 році. Можливо, будуть якісь зміни до закону. Це стосується насамперед депутатів, така вже норма закону, нічого не поробиш, і правоохоронні структури", —

зазначив Уповноважений із захисту державної мови. Текст: <https://www.pravda.com.ua/news/2021/01/3/7278882/>

32. Ющик О. Мовне варварство [Електронний ресурс] / Олексій Ющик // *Голос України*. – 2020. – 29 груд. (№ 240). – Електрон. дані. *Йдеться про значення української мови в процесі державотворення та про проблему законодавчої регламентації сфер застосування мови*. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/340169>

33. Як діяти, якщо вам відмовили в обслуговуванні державною мовою? [Електронний ресурс] // *Юрид. газ.* – 2021. – 13 січ. — Електрон. дані. *Вказано, що Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень на своїй сторінці у Facebook розповів, як діяти, якщо ваше право на отримання інформації чи послуг державною мовою порушене. Зазначено, що у такому випадку необхідно: спробувати владнати ситуацію на місці та попросити працівника обслуговувати вас державною мовою; у разі відмови працівника звернутись до керівництва закладу або на "гарячу лінію" установи: торговельної мережі, АЗС, аптеки тощо; у разі відмови або незабезпечення надання інформації (послуг) державною мовою необхідно зафіксувати факт відмови (за допомогою аудіо-, відео, письмового підтвердження очевидців тощо) та дані суб'єкта господарювання (назву, місцезнаходження, контакти суб'єкта); подати скаргу до Уповноваженого із захисту державної мови на поштову адресу або заповнити відповідну форму на сайті Уповноваженого тощо*. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/yak-diyati-yakshcho-vam-vidmovili-v-obslugovuvanni-derzhavnoyu-movoyu.html>

34. Янкевич М. "Серйозні теми на Youtube збирають менше лайків, але хайп мене не цікавить" - Мар'яна Янкевич [Електронний ресурс] / Мар'яна Янкевич ; спілкувалася Валерія Радзієвська // *Gazeta.ua*: [веб-сайт]. – 31 груд. – 2020. – Електрон. дані. *Йдеться про блогерку та авторку двох каналів — MariAm Blog та MariAm Project - Мар'яну Янкевич (україномовний ютуб). Зокрема, йдеться про українські комікси. Вказано, що*

20 видавництв видають комікси в Україні українською мовою. Зазначено, що видавництво саме українських коміксів - це доволі «нішева штука». За словами М. Янкевич, треба розвивати українські комікси та популяризувати їх, адже люди мало що знають про комікси.

Текст:

https://gazeta.ua/articles/culture/_serjozni-temi-na-youtube-zbirayut-menshe-lajkiv-ale-hajp-mene-ne-cikavit-maryana-ankevich/1005954

**Підготовлено відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого**

Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.

15.01. 2021 р.